

Zpráva ze studijní cesty do Lipska ve dnech 3-6.9 2013 - Projekt D-Air

Účastníci: p. Jiří Kraus – Letiště Praha, Jiří Vyčítal - ROPID, Patrik Macho – Středočeský kraj, Marek Zděradička - ÚRM, Vladimír Vytiska a dále paní Katka Vojvodíková a Markéta Svobodová - PAR

Doprava vlakem a ubytování v hotelu Parkhotel Seaside v Lipsku. Všechny náklady byly hrazeny z rozpočtu projektu.

Jednalo se o studijní cestu spojenou s workshopem a schůzí všech projektových týmů, neboť projekt se nachází v polovině a čekají nás důležité aktivity jako je zpracování plánu realizace dobrých postupů a zkušeností a organizace studijní cesty v březnu 2014 v našem regionu.

Vše bylo s německou důkladností a precizností naplánováno, program byl velmi bohatý a končil často až kolem půlnoci. Volné chvíle se počítaly spíše na minuty. Pozitivní ovšem bylo, že přestávky v programu byly delší, což umožňovalo navázání neformálních kontaktů s ostatními účastníky. Tyto kontakty jsou často zdrojem velmi důležitých informací a know-how.

Lipsko má více než půl milionu obyvatel a je tradičním sídlem veletrhů. V současné době je známé jednak velmi rozvinutým průmyslem a velmi dobrou dopravní infrastrukturou, ale také jako univerzitní město, kde žije hodně mladých lidí.

Hlavní témata byla následující:

- Veřejná doprava na letiště a v jeho okolí – infrastruktura, organizace, zaměstnanecké jízdné
- Efektivnost a úspora energií při provozu letiště
- Expres cargo a intermodalita
- Elektromobilita

Letiště.

Je společně pro města Lipsko a Halle leží 18 km od města a má dokonalé dopravní spojení pro osobní i nákladní dopravu jak s okolními městy, tak i s širším regionem. Jeho provozovatelem je Mitteldeutsche Airport Holding. Tato společnost provozuje i letiště Drážďany. Hlavním vlastníkem je Saský stát, ale města Drážďany, Lipsko a Halle jsou též akcionáři (společně cca 5%). S ročním počtem pasažerů přes 2 mil nepatří k největším letištím, ale zato je jedním z největších cargo terminálů. S tím souvisí i specifický vliv na životní prostředí v okolí letiště a tím je noční provoz. Letadla firmy DHL přistávají v průběhu večera až do půlnoci a po naložení startují mezi jednou a třetí hodinou ranní. Jedná se průměrně o 60 letadel vesměs střední a velké tonáže.

Zajímavé postupy a zkušenosti:

- Společný provozovatel dvou letišť – Lipsko a Drážďany je pozitivní pro koncepční rozvoj letišť, okolní dopravy a celého regionu
- Kompletní dopravní infrastruktura pro náklady i pasažéry
- Mimořádná pozornost věnována zvukovým izolacím staveb – trojnásobně účinnější protihluková opatření v porovnání se zákonnou normou – a také modernizaci flotily letadel s ohledem na hlukové parametry.
- Společnost má v plánu DHL snížení emisí CO₂ v letech 2007-2020 o 30% - efektivní využití kogeneračních jednotek – výroba elektřiny a současně topení
- Využití zásobníků dešťové vody na mytí letadel a další účely
- Efektivní systém osvětlení terminálů a parkovacích ploch a využití alternativních pohonů pro pozemní dopravu na letišti
- Energetickou efektivnost na letišti posuzuje nezávislá firma. Při hledání nových inovací při snižování energetické náročnosti je důležitá spolupráce s univerzitou.
- Na německých letištích se věnuje značná pozornost snížení energetické náročnosti, emisí i hluku při tzv. taxiingu, tedy pojíždění letadel po letišti. Zde se zdá, že jednou z nejzajímavějších cest bude využití elektromobility, například systému pohonu, který v Praze zkouší firma WheelTug

Veřejná doprava a dopravní infrastruktura.

Hlavní problém dopravy ve městě a v okolí – nepropojená železniční infrastruktura neumožňovala efektivní železniční spojení okrajů města s centrem a vytvoření přestupního uzlu přímo ve městě – se v letošním roce podaří vyřešit otevřením železničních tunelů křížujících střed města. Tato velkorysá stavba, která stála 1 miliardu Euro umožní významné zlepšení systému dopravy ve městě i v jeho okolí zavedením vzájemně propojeného systému 6-ti nových linek S-Bahnu a umožní i přestup na dálkové linky přímo ve městě. Je třeba připomenout, že podobný systém podzemního železničního propojení se zkoumá i v Praze a proto bylo zajímavé vidět v praxi výhody i úskalí tohoto systému. Vlastní stavba se rovněž potýká s problémy známými z českého prostředí – prodlužování termínu dokončení a nárůst celkových nákladů. Po uvedení do provozu (12/2013) se připravuje velmi

zajímavý koncept řešení nočního centrálního přestupu mezi jednotlivými linkami S bahnu – k jednomu ostrovnímu nástupišti se sjede 6 linek a cestující tak má možnost velmi komfortního přestupu mezi směry.

V tramvajové dopravě v Lipsku stále ještě dominují vozy z produkce bývalé ČKD Tatra na Smíchově, kde se dnes místo kol výroby točí kolečka nákupních vozíků.

Velmi atraktivní je obchodní zóna napojená na hlavové nádraží v Lipsku a zároveň na podchod pod okružní třídy s intenzivním provozem aut a tramvají.

V okolí letiště působí řada významných firem, které zaměstnávají v několika směnách až 9 tisíc osob. To umožňuje a zároveň vyžaduje fungující a také motivační systém veřejné dopravy.

Zajímavé postupy a zkušenosti:

- propojení okolí města s centrem železničními tunely
- tzv. „job ticketing“ – umožňující ve spolupráci se zaměstnavateli až 20% slevu na jízdném. Integrovaná organizace městské a příměstské dopravy umožňuje jednotné jízdné v celém regionu.
- využití nových vozových souprav pro zvýšení pohodlí a snížení energetické náročnosti

Intermodalita.

Uplatnění účelné kombinace různých dopravních módů bylo zmiňováno jak v souvislosti s přepravou nákladů, tak i v osobní dopravě. Využití železnice může přinést významnou úsporu CO₂, zvýšení efektivity a operativnosti a také může pomoci řešit problémy spojené s omezováním nočního provozu na řadě evropských letišť.

Zajímavé postupy a zkušenosti:

- CAREX – Cargo Rail Expres – je systém vysokorychlostních nákladních vlaků, který by měl v západní Evropě začít fungovat 2016-2017. Je podporován jak EU, tak i jednotlivými regiony. Lipsko by mělo být jedním s terminálů a budoucí bránou do střední a východní Evropy. Z hlediska konkurence schopnosti se zatím potýká s problémy, i když jde z hlediska životního prostředí o perspektivní systém.
- Letiště v Lipsku umožňuje vedle přestupu na regionální a městskou dopravu i přímé vlakové spojení do vzdálenějších cílů
- GARA – Global Air Rail Alliance. Podporuje rozvoj efektivní kombinace letecké a železniční dopravy
- POLIS – sdružení regionů a měst pro rozvoj udržitelné dopravy intermodalitu velmi podporuje a je iniciátorem řady iniciativ pro zlepšení kvality a udržitelnosti dopravních systémů

Elektromobilita.

Toto téma bylo zmiňováno v několika příspěvcích, zřejmě i proto, že firma BMW uvádí do provozu nový model elektromobilu vyráběný právě v Lipsku a věnuje podpoře elektromobility hodně financí a energie. Město Lipsko i letiště tuto iniciativu podporuje.

Zajímavé postupy a zkušenosti:

- Nový BMW s elektrickým pohonem je vyráběn z kompozitních materiálů s využitím nových technologií. Při výrobě se využívá pouze el. energie vyrobená z vlastních větrných elektráren.
- Město a také půjčovny aut a carsharingové společnosti využívají elektromobily v čím dál větší míře. Dobíjecí stanice (případně možnost výměny dobitých bateriových setů) jsou na parkovištích ve městě, u letišť i nádraží i na parkovištích firemních. Provoz elektromobilů v carsharingu má určitá úskalí. Problémy jsou s dostupností vozidel s nabitými bateriemi, protože se vracejí vozidla s vybitými (anebo částečně vybitými bateriemi).
- Úzká a vzájemně výhodná spolupráce letišť a univerzit v Lipsku a v Drážďanech

Z dalších evropských regionů

Zajímavé byly referáty kolegů z Barcelony a Bologni, týkající se možných aplikací a variant dobrých zkušeností a postupů z ostatních regionů.

- V Barceloně zkouší aplikovat systém FILEO – minibusovou dopravu na objednávku používanou v okolí letiště CDG Paříž. Minibusy vyjíždějí i mimo stanovený jízdní řád na základě objednávky pomocí komunikačního zařízení přímo na zastávkách.
- V Boloni rozvíjejí ve spolupráci s místní univerzitou masivně síť dobíjecích (výměnných) stanic pro elektromobily a také postupně realizují tzv. Green Belt – zelený pás v okolí letiště, který má vizuální a rekreační funkci, snižuje CO₂, hluk i další emise. S univerzitou spolupracují i na omezení rizika tzv. birdstrike, spojených se zvýšeným výskytem ptáků v tomto zeleném pásu

Program byl doplněn dvěma exkurzemi, a to v nočním provozu firmy DHL a v supermoderním automatizovaném provozu firmy BMW, který disponuje parkovištěm pro zaměstnance pro 1500 aut. Tyto exkurze byly velmi zajímavé a napomohly k pochopení souvislostí, které jsou důležité pro rozvoj letiště, regionu i obou sousedících měst.

Rovněž zajímavý je i přístup k řešení dopravy uvnitř historického města, kdy radnice velkoplošně zavádí systém bezmotorových oblastí a zároveň díky tomu je možno pozorovat významný podíl jízd na kole. Ne bez zajímavosti je fakt, že Lipsko nebylo postiženo efektem suburbanizace, mělo mnoho volných ploch uvnitř města a stále jsou zde ještě rezervy. V poslední době opět narůstá počet obyvatel ve městě.

Zajímavě řešené je hromadné parkoviště pro ZOO, která se pyšní velikou expozicí tropické fauny a flory Gondwana Land. Hromadné garáže mají „fasádu“ z bambusových kmenů s výjimkou komunikačních jader v rozích, které jsou prosklené. Tematicky tak navazují na největší atrakci ZOO a zároveň jde o provozně efektivní řešení (přirozené větrání).

Zpracova Vladimír Vytiska a doplnil Marek Zděradíčka, 9/2013